

Επιχειρηματικός Οδηγός

Έτους 2018

Πρεσβεία της Ελλάδας στην Κύπρο
Γραφείο Οικονομικών & Εμπορικών Υποθέσεων

Λευκωσία, 31.10.2018

I. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Iα. Γενικά χαρακτηριστικά

Η Κύπρος βρίσκεται στο βορειοανατολικό άκρο της Μεσογείου. Με συνολική επιφάνεια 9.251 τετραγωνικά χιλιόμετρα (από τα οποία τα 3.355 βρίσκονται από το 1974 υπό τουρκική κατοχή), αποτελεί το τρίτο μεγαλύτερο νησί της Μεσογείου μετά την Σικελία και την Σαρδηνία, με ακτογραμμή 648 χιλιομέτρων.

Πρωτεύουσα της χώρας είναι η Λευκωσία, με κυριότερο λιμάνι και τουριστικό επιχειρηματικό κέντρο τη Λεμεσό, ακολουθούμενη από τη Λάρνακα και την Πάφο.

Iβ. Δημογραφικά στοιχεία

Σύμφωνα με την τελευταία δημογραφική έκθεση της Κυπριακής Στατιστικής Υπηρεσίας του 2016, ο πληθυσμός στις ελεύθερες περιοχές της Κύπρου υπολογίζεται σε 854,8 χιλιάδες στο τέλος του 2016 σε σύγκριση με 848,3 χιλιάδες τον προηγούμενο χρόνο (αύξηση +0,8%). Ο πληθυσμός της Κύπρου αποτελεί ποσοστό 0,17% του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ. Η Κύπρος είναι η τρίτη πιο μικρή σε πληθυσμό χώρα, μετά την Μάλτα και το Λουξεμβούργο.

Iγ. Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη αγοράς

Τρέχουσα κατάσταση κυπριακής οικονομίας

Το Μάρτιο του 2016, η Κύπρος ολοκλήρωσε επιτυχώς το Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής που είχε συμφωνηθεί μεταξύ Κύπρου και Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου τον Απρίλιο του 2013.

Από το 2015, η πορεία της οικονομίας διαγράφεται θετική. Οι ενδιάμεσες προβλέψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τον Ιούλιο 2018 κάνουν λόγο για διατήρηση της κυκλικής ανόδου της κυπριακής οικονομίας, χάρη στην εγχώρια ζήτηση, τις εξαγωγές, την αύξηση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και των επιχειρήσεων.

Σύμφωνα με την Κυπριακή Στατιστική Υπηρεσία, ο ρυθμός ανάπτυξης σε πραγματικούς όρους το 2017 ανήλθε σε 4,2% (έναντι 4,8% το 2016) ενώ οι εκτιμήσεις για το β' τρίμηνο του 2018 κάνουν λόγο για ρυθμό της τάξης του 3,9%. Η αύξηση του εν λόγω δείκτη στηρίζεται κυρίως στους τομείς των ξενοδοχείων – εστιατορίων, λιανικού – χονδρικού εμπορίου, κατασκευών, μεταποίησης, επαγγελματικών, επιστημονικών και τεχνικών δραστηριοτήτων και διοικητικών – υποστηρικτικών δραστηριοτήτων.

Τέλος, οι βασικές αδυναμίες της κυπριακής οικονομίας συνίστανται:

- Στις μη εξυπηρετούμενες χορηγήσεις, οι οποίες το 2017 ανέρχονταν σε 47% του συνόλου, όπως επισημαίνει η Έκθεση Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας της Κεντρικής Τράπεζας Κύπρου 2017.
- Στο ύψος του ιδιωτικού, δημόσιου κι εξωτερικού χρέους, την αδύναμη κερδοφορία των τραπεζών και την χαμηλή αποταμίευση, σύμφωνα με το πόρισμα του 4^{ου} μεταμνημονιακού Ελέγχου Εποπτείας της Κύπρου τον Μάρτιο του 2018.

Βασικοί οικονομικοί δείκτες έτους 2017

Ονομαστικό ΑΕΠ	19.214 εκ. Ευρώ	Ανεργία	11,3%	Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	97,5
Μεταβολή ΑΕΠ	3,9%	Πληθωρισμός	0,5%	Εξαγωγές	2.964 εκ.Ευρώ
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ	22.400 Ευρώ	Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	1,8	Εισαγωγές	8.228 εκ.Ευρώ

Πηγή: Κεντρική Τράπεζα Κύπρου

Βραχυπρόθεσμες προοπτικές ανάπτυξης

Το Στρατηγικό Πλαίσιο Δημοσιονομικής Πολιτικής για την τριετία 2019-2021 στοχεύει στη διατήρηση της συνετής δημοσιονομικής πολιτικής, με επίτευξη πρωτογενών πλεονασμάτων της τάξης του 3% και μείωση του δημόσιου χρέους. Οι προτεραιότητες που θέτει αφορούν την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας στον τομέα του τουρισμού και βελτίωση των υποδομών, την επέκταση της ναυτιλίας και στήριξη του πρωτογενούς τομέα, την αξιοποίηση των ενεργειακών αποθεμάτων υδρογονανθράκων της κυπριακής ΑΟΖ και την ενίσχυση της εκμετάλλευσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ιδιαίτερα της ηλιακής.

Ο κρατικός προϋπολογισμός για το 2019, που καταρτίστηκε βάσει του ανωτέρω σχεδίου, προβλέπει δαπάνες ύψους 7,9 δισ. Ευρώ και έσοδα 8,5 δισ., καθώς επίσης, αύξηση των δημοσίων δαπανών κατά 3% και χρηματοδότηση έργων υποδομής, ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και μεταρρυθμίσεων στον τομέα της δικαιοσύνης.

Επιπλέον, το Πρόγραμμα Σταθερότητας 2018-2021 που υπέβαλε η Κύπρος στην Ε.Ε., κάνει λόγο για μικρή μείωση του ρυθμού ανάπτυξης, από 3,8% το 2018, σε 3,6% το 2019, 3,2% το 2020 και 3% το 2021. Ταυτόχρονα όμως, αναμένεται αύξηση της εγχώριας ζήτησης, των εισαγωγών και των επενδύσεων καθώς και βελτίωση των δεικτών απασχόλησης.

II. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

IIα. Γενικά χαρακτηριστικά

Η γεωγραφική θέση της Κύπρου σε συνδυασμό με τις υποδομές (τηλεπικοινωνίες, αεροδρόμια, λιμάνια) που έχει αναπτύξει, το χαμηλό κόστος λειτουργικών εξόδων (ενοίκια, τηλεπικοινωνίες), τις ευνοϊκές συνθήκες καθημερινής διαβίωσης (ήπιο κλίμα, χαμηλή εγκληματικότητα), το υψηλό επίπεδο παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών (νομικές, λογιστικές, φοροτεχνικές) και κυρίως, τα φορολογικά κίνητρα προς τους ξένους επενδυτές κατέστησαν τη χώρα, από τις αρχές της δεκαετίας του 1990, ένα ιδιαίτερα αξιόλογο εμπορικό και οικονομικό κέντρο στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Μεσογείου. Το ευνοϊκό καθεστώς φορολόγησης των εταιρικών κερδών για όλες τις επιχειρήσεις με έδρα την Κύπρο, καθώς και ο μεγάλος αριθμός (64) των συμφωνιών αποφυγής διπλής φορολογίας συνέβαλαν καθοριστικά στην προσέλκυση ξένων εταιρειών.

IIβ. Θεσμικό πλαίσιο

Νομικές μορφές εταιρειών

Οι σημαντικότερες νομικές μορφές των κυπριακών εταιρειών είναι η ιδιωτική μετοχική εταιρεία περιορισμένης ευθύνης (περιορισμένο δικαίωμα μεταβίβασης μετοχών, αριθμός

μετόχων έως 50) και η δημόσια μετοχική εταιρεία περιορισμένης ευθύνης (χωρίς τους περιορισμούς της ιδιωτικής μετοχικής εταιρείας και με τη δυνατότητα εισαγωγής της προς διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου).

Διαδικασία ίδρυσης εταιρείας

Η συνηθέστερη μορφή εταιρειών στην Κύπρο είναι η ιδιωτική μετοχική εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, που έχει όλα τα βασικά χαρακτηριστικά της ελληνικής ανώνυμης εταιρείας και όχι της ελληνικής ΕΠΕ. Συστήνεται με υπογραφή, από τους ιδρυτές της ή εξουσιοδοτημένους αντιπροσώπους τους, του ιδρυτικού εγγράφου (περιέχει υποχρεωτικά την επωνυμία, τους σκοπούς, την ευθύνη των μελών και το ύψος του μετοχικού κεφαλαίου) και του καταστατικού της. Τα έγγραφα αυτά κατατίθενται στο Τμήμα Εφόρου Εταιρειών του Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού, προκειμένου η εταιρεία να εγγραφεί στο Μητρώο Εταιρειών.

Το κόστος σύστασης μιας απλής κυπριακής εταιρείας περιορισμένης ευθύνης με μετοχές, ανέρχεται σε 1.000-1.200 Ευρώ και τα βασικά έξοδα νομικής αντιπροσώπευσης (υπηρεσία διευθυντών, εγγεγραμμένου γραφείου, γραμματέα) σε 1.000 Ευρώ, ετησίως. Ειδικότερα, το κόστος της εγγραφής της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης με μετοχικό κεφάλαιο στο Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη του κυπριακού Υπουργείου Ενέργειας Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού ανέρχεται στα 105 ευρώ συν ποσοστό 0,6% επί του ονομαστικού κεφαλαίου της εταιρείας. Για την τήρηση της εταιρίας στο αρχείο του Έφορου Εταιρειών επιβάλλεται τέλος €350 κάθε έτος. Η διαδικασία σύστασης της εταιρίας διαρκεί περίπου ένα μήνα.

Πβ. Στρατηγική εισόδου

Συνεργασία με αντιπροσώπους/ διανομείς

Ο καλύτερος τρόπος προσέγγισης και ανάπτυξης συνεργασιών με κυπριακές εταιρείες είναι η προσωπική επαφή με τον Κύπριο επιχειρηματία, ώστε να σχηματισθεί η πρώτη εντύπωση. Ο μέσος Κύπριος επιχειρηματίας αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην οικοδόμηση σχέσεων εμπιστοσύνης με τον μελλοντικό συνεργάτη του. Σημαντικότερο ρόλο στη θετική εξέλιξη μιας συνεργασίας με κυπριακές επιχειρήσεις διαδραματίζει η συνέπεια τόσο στο χρονοδιάγραμμα των παραδόσεων όσο και η σταθερή ποιότητα των προϊόντων. Όσον αφορά στην τιμή των προϊόντων, πολλές επιχειρήσεις έχουν εκφράσει την επιθυμία τους να συμπεριλαμβάνονται σε αυτή και τα μεταφορικά. Κύπριοι επιχειρηματίες μεταβαίνουν συχνά στην Ελλάδα είτε για να επισκεφθούν κλαδικές εκθέσεις σχετικές με το αντικείμενο της επιχείρησής τους είτε για να πραγματοποιήσουν απευθείας επαφές με επιχειρήσεις. Τόσο σε επίπεδο επιχειρήσεων όσο και σε επίπεδο μεμονωμένων καταναλωτών, διαπιστώνεται η τάση διατήρησης της προτίμησης σε προϊόντα και προμηθευτές εφ' όσον η σχέση ποιότητας/τιμής παραμένει ικανοποιητική.

Οι κυπριακές εταιρείες εισαγωγής και διανομής προϊόντων (π.χ. κλάδος τροφίμων-ποτών) προβαίνουν, υπό φυσιολογικές συνθήκες, στην εξόφληση των προμηθευτών τους με επιταγές, εντός χρονικού διαστήματος που κυμαίνεται ως εξής: από την ημέρα παραλαβής των προϊόντων περί τις 30 ημέρες για τους προμηθευτές που είναι πολυεθνικές εταιρείες, περί τις 60 ημέρες για τους προμηθευτές, με τους οποίους υπάρχει σταθερή και μακροχρόνια συνεργασία και περί τις 90 ημέρες για όλους τους υπόλοιπους.

Έλεγχος αξιοπιστίας εταιρειών

Πληροφορίες για τον εν δυνάμει αντισυμβαλλόμενο μπορούν να αναζητηθούν στην ιστοσελίδα <http://www.mcit.gov.cy/drcor> του Τμήματος Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη του Κυπριακού Υπουργείου Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού. Στην ιστοσελίδα, προσφέρονται: (α) υπηρεσίες διαδικτυακής έρευνας εταιρειών έναντι χαμηλού τιμήματος και β) η δυνατότητα αναζήτησης ημερομηνίας και αριθμού εγγραφής εταιρειών στο μητρώο της υπηρεσίας, δωρεάν.

Πληροφόρηση για τη φερεγγυότητα εταιρειών και ατόμων προσφέρει, έναντι αμοιβής, η

εταιρεία First Cyprus Credit Bureau (FCCB), κοινοπραξία μεταξύ του Κυπριακού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου (ΚΕΒΕ) και της 'INFO CREDIT CYPRUS' (www.fccb.com.cy).

Για την προστασία των φυσικών και νομικών προσώπων που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στην Κύπρο, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου έχει δημιουργήσει το Κεντρικό Αρχείο Πληροφοριών (ΚΑΠ). Στο αρχείο διατηρείται βάση δεδομένων με στοιχεία για εκδότες ακάλυπτων επιταγών η οποία ενημερώνεται (νέες καταχωρήσεις, διαγραφές από ΚΑΠ κτλ). Πρόσβαση στο αρχείο του ΚΑΠ προσφέρει έναντι αμοιβής η εταιρεία 'First Cyprus Credit Bureau' (FCCB). Σύμφωνα με τα στοιχεία του Κ.Α.Π. ο αριθμός των ακάλυπτων επιταγών περιορίστηκε από 1.131 το 2016 σε 1.031 το 2017, παρουσιάζοντας μείωση της τάξης του 9,6%. Ωστόσο, η συνολική αξία τους αυξήθηκε από 2,13 σε 2,26 εκατομμύρια Ευρώ (+6%). Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2018 παρατηρήθηκε πτωτική τάση τόσο στον αριθμό όσο και τη συνολική αξία των ακάλυπτων επιταγών.

Καταναλωτικά πρότυπα

Σύμφωνα με την Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών για την περίοδο 2015/16, το μέσο ετήσιο εισόδημα στην Κύπρο ανέρχεται σε 33.047 Ευρώ (2.753 Ευρώ μηνιαίως), το οποίο αναλύεται σε 34.131 Ευρώ για τις αστικές και 30.704 Ευρώ για τις αγροτικές περιοχές της χώρας (στοιχεία 2015/16).

Την ίδια περίοδο, η μέση ετήσια καταναλωτική δαπάνη ανά νοικοκυριό ανήλθε σε 31.206 Ευρώ, σε σύγκριση με 38.547 Ευρώ που ήταν το 2009 (μείωση κατά 19%, λόγω της επίδρασης του πληθωρισμού). Επίσης, τα νοικοκυριά στις αστικές περιοχές ξόδευαν κατά ποσοστό 7,0% περισσότερο από τα νοικοκυριά στις αγροτικές περιοχές.

Οι βασικές καταναλωτικές δαπάνες των νοικοκυριών στην Κύπρο αφορούν τα εξής: στέγαση (25,5%), είδη διατροφής (15,3%), μεταφορές (12%), ξενοδοχεία – εστιατόρια (8,9%), είδη ένδυσης – υπόδησης (5,7%), επίπλωση/ εξοπλισμός κατοικιών (5,1%), υγεία (5,1%), εκπαίδευση/πολιτισμός (4,5%), αναψυχή (4,1%).

Την θέση με την υψηλότερη μέση ετήσια καταναλωτική δαπάνη κατέχει η Επαρχία Λευκωσίας, ενώ στη χαμηλότερη θέση βρίσκεται η Επαρχία Πάφου.

Τέλος, παρατηρείται ότι στη χαμηλότερη εισοδηματική κατηγορία κατατάσσεται μόλις το 2,6% των νοικοκυριών, ενώ στην υψηλότερη ποσοστό 25,5% των νοικοκυριών.

Βιομηχανική ιδιοκτησία

Η Κύπρος συνδράζει την προστασία που παρέχει η Ευρωπαϊκή Ένωση με το διεθνές καθεστώς προστασίας και κατοχύρωσης των πνευματικών δικαιωμάτων, μέσω των πολυάριθμων διεθνών συμφωνιών που έχει υπογράψει στον συγκεκριμένο τομέα. Επίσης, είναι μέλος σε ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς για την προστασία και την ανάπτυξη των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας, η Συμφωνία και το Πρωτόκολλο της Μαδρίτης για τη διεθνή εγγραφή των Εμπορικών Σημάτων, η Σύμβαση των Παρισίων για την προστασία της Πνευματικής Ιδιοκτησίας, η Συνθήκη Συνεργασίας για τα Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας, η Συνθήκη της Βέρνης για την Προστασία από Λογοτεχνικά και Εικαστικά Έργα.

Στην Κύπρο, τα εμπορικά σήματα, τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, τα βιομηχανικά σχέδια και τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας υπάγονται στον Κλάδο Πνευματικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας του Τμήματος Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη.

Το νέο φορολογικό καθεστώς της διανοητικής ιδιοκτησίας, γνωστό ως «IP Box», εφαρμόζεται από την 1^η Ιουλίου 2016 και προβλέπει, εκτός των άλλων, εξαίρεση από το φόρο ποσοστού 80% επί των κερδών που απορρέουν από συγκεκριμένες κατηγορίες πνευματικής ιδιοκτησίας. Επίσης, είναι πλήρως εναρμονισμένο με το Σχέδιο Δράσης κατά

της «Διάβρωσης της Φορολογικής Βάσης & της Μεταφοράς Κερδών» (Base Erosion and Profit Shifting) του ΟΟΣΑ.

III. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ – ΔΑΣΜΟΛΟΓΗΣΗ

IIIα. Συμφωνίες διπλής φορολογίας

Η Κύπρος έχει συνάψει συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας με 64 κράτη.

IIIβ. Φορολογία φυσικών προσώπων

Στα φυσικά πρόσωπα φορολογητέο λογίζεται το μικτό ετήσιο εισόδημα άνω των 19.500 Ευρώ και οι φορολογικοί συντελεστές κλιμακώνονται από 20% (έως 28.000 Ευρώ) έως 35% (άνω των 60.000 Ευρώ).

Η έκτακτη αμυντική εισφορά επιβάλλεται στους τόκους των καταθέσεων (30%) και μερίσματα (17%) φορολογικών κατοίκων Κύπρου.

IIIγ. Φορολόγηση επιχειρήσεων

Οι εγγεγραμμένες στην Κύπρο εταιρίες φορολογούνται με σταθερό συντελεστή 12, 5% επί των κερδών και δεν προβλέπεται φόρος επί των κερδών από αγοραπωλησία μετοχών εισηγμένων σε οποιοδήποτε Χρηματιστήριο.

Οι ναυτιλιακές εταιρείες φορολογούνται αποκλειστικά με βάση τη χωρητικότητα (tonnage) των πλοίων ως εξής: οι πρώτοι 1.000 τόνοι με 0,365 ευρώ/τόνο, οι επόμενοι 9.000 με 0,3103 ευρώ/τόνο, οι επόμενοι 15.000 με 0,2008 ευρώ/τόνο, οι επόμενοι 15.000 με 0,1278 ευρώ/τόνο και κάθε τόνο επιπλέον των 40.000 με 0,073 ευρώ/τόνο.

IIIδ. Συντελεστές ΦΠΑ

Ο φόρος προστιθέμενης αξίας ανέρχεται στο 19% με τις ακόλουθες εξαιρέσεις :

- Συντελεστής 0%: Εξαγωγές, διεθνείς αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές προσώπων και αγαθών, υπηρεσίες διαχείρισης πλοίων, παραδόσεις αγαθών που προορίζονται να τοποθετηθούν σε αποθήκες της Αρχής Λιμένων/Τελωνείων και τελούν υπό καθεστώς προσωρινής εισαγωγής ή διαμετακόμισης κ.ά.
- Συντελεστής 5%: Παραδόσεις τροφίμων, ποτών -εξαιρουμένων των αναψυκτικών και οινοπνευματωδών-, φαρμάκων, εμβολίων, ζώων, φαρμάκων και εμβολίων, βιβλία, εφημερίδες και περιοδικά, κ.ά.
- Συντελεστής 9%: Υπηρεσίες εστίασης, διανομή σε ξενοδοχεία, τουριστικά καταλύματα και παρόμοιους χώρους, μεταφορά επιβατών στο εσωτερικό της Κυπριακής Δημοκρατίας, θαλάσσια εγχώρια μεταφορά επιβατών κ.ά.

IV. ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

IVα. Γενικά

Οι αλλοδαποί επενδυτές μπορούν να συμμετέχουν σε όλους σχεδόν τους τομείς της οικονομίας μέχρι και 100%, είτε προέρχονται από κράτη μέλη της ΕΕ, είτε από τρίτες χώρες Στο Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού (ΥΕΕΒΤ) λειτουργεί εδώ και μερικά χρόνια η Υπηρεσία Μονοθυριδικής Πρόσβασης για την ταχεία σύσταση επιχειρήσεων. Αναλυτικές πληροφορίες για το επενδυτικό καθεστώς στην Κύπρο έχουν αναρτηθεί στο διαδικτυακό τόπο του Κυπριακού Οργανισμού Προώθησης Επενδύσεων –CIPA (www.investcyprus.org.cy).

Η Κύπρος διαθέτει δύο διεθνή αεροδρόμια στη Λάρνακα και στην Πάφο και ένα ευρύ

δίκτυο συνδέσεων με Ευρώπη, Μέση Ανατολή και Ασία που εξυπηρετείται από μεγάλο αριθμό διεθνών αερομεταφορέων. Στον τομέα των λιμενικών υποδομών, διαθέτει δύο λιμάνια για εμπορευματική και επιβατική χρήση στη Λεμεσό και στη Λάρνακα, δύο για μικρά σκάφη στην Πάφο και στο Λατσί και ένα αποκλειστικά για βιομηχανική χρήση στο Βασιλικό. Λειτουργούν, επίσης, τρεις τερματικοί σταθμοί καυσίμων σε Λάρνακα, Δεκέλεια και Βασιλικό. Το οδικό δίκτυο είναι ανεπτυγμένο, εκτεινόμενο σε 12.280 χλμ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που εξέδωσε ο Οργανισμός CIPA για το 2018, το μέσο κόστος ενοικίασης επαγγελματικών χώρων στην Κύπρο κυμαίνεται μεταξύ 10 και 18 Ευρώ ανά τετραγωνικό μέτρο μηνιαίως, ανάλογα με την τοποθεσία και την ποιότητα του κτιρίου.

IVβ. Πιστοληπτική ικανότητα χώρας

Το 2018, η πιστοληπτική ικανότητα της οικονομίας της Κύπρου αναβαθμίστηκε από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης Moody's (από Ba3 σε Ba2), Standard & Poor's (από BB+/B σε BBB-/A-3) και Fitch (από BB σε BB+).

Ωράριο Υπηρεσιών και καταστημάτων

Δημόσιος τομέας	Δευτέρα – Παρασκευή: 07:30 - 15:00 ή 08:30 - 16:00
Καταστήματα στο κέντρο	Δευτέρα - Σάββατο: 09:30 – 19:00 Κυριακή (ορισμένα καταστήματα): 11:00 – 19:00
Συνοικιακά καταστήματα	Δευτέρα – Παρασκευή: 09:30 – 13:00 και 15:00 – 19:00
Εμπορικά κέντρα	Καθημερινά: 09:30 – 20:00 Κυριακή: 11:00 – 19:00
Ιδιωτικές εταιρείες	Δευτέρα – Παρασκευή: 08:00 – 13:00 και 15:00 – 18:00

V. ΚΛΑΔΟΙ ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ

- Η στενότητα των υδάτινων πόρων και η χαμηλή ποιότητα του νερού προσδίδει ενδιαφέρον σε προτάσεις για διαχείριση υδάτινων πόρων, φίλτρων, μέσω βελτίωσης των υδάτων. Ενδεικτικά, τον Οκτώβριο 2018, το Υπουργικό Συμβούλιο ενέκρινε ρύθμιση για την απλούστευση της υφιστάμενης διαδικασίας αναφορικά με την κατασκευή μικρών ιδιωτικών μονάδων αφαλάτωσης για σκοπούς άρδευσης, από ξενοδοχεία, γήπεδα γκολφ, μόνιμες καλλιέργειες και άλλους καταναλωτές.
- Ο κλάδος κατασκευών και δομικών υλικών αναπτύσσεται με ταχείς ρυθμούς. Σύμφωνα με τα τελευταία στατιστικά στοιχεία, οι άδειες οικοδομής που εκδόθηκαν κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουνίου 2018 σημείωσαν αύξηση έναντι του προηγούμενου έτους κατά ποσοστό 20% ως προς την αξία, 26% ως προς το εμβαδόν και 8,4% ως προς τον αριθμό των οικιστικών μονάδων. Ταυτόχρονα, έντονα ανοδική πορεία καταγράφουν και οι πωλήσεις ακινήτων στην κυπριακή αγορά (αύξηση 38% το α' τετράμηνο 2018 έναντι του 2017).
- Η Κύπρος πραγματοποιεί ήδη σημαντικές εισαγωγές τροφίμων και ποτών από την Ελλάδα. Περαιτέρω αύξηση του ελληνικού μεριδίου θα μπορούσε να αφορά προϊόντα με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά όπως πχ γαλακτοκομικά ΠΟΠ. Στην κυπριακή αγορά κυκλοφορούν ελληνικά εμφιαλωμένα νερά και αρκετές ετικέτες ελληνικού κρασιού, ενώ η αναμενόμενη τάση της εγχώριας κατανάλωσης παραμένει ανοδική.
- Σημαντικό ενδιαφέρον παρουσιάζει ο τομέας του τουρισμού. Οι Κύπριοι ταξιδεύουν συχνά στην Ελλάδα και τον υπόλοιπο κόσμο για λόγους επαγγελματικούς ή αναψυχής και αποτελούν επισκέπτες υψηλού επιπέδου. Το 2017, οι αφίξεις από την Κύπρο στην Ελλάδα ανήλθαν σε 632 χιλιάδες και αποτέλεσαν ποσοστό 2% του συνόλου των αφίξεων στη χώρα.

- Στον τομέα της ενέργειας έχουν σημειωθεί σημαντικές εξελίξεις τα τελευταία χρόνια. Μεγάλες εταιρίες πραγματοποιούν έρευνες και γεωτρήσεις στην κυπριακή Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη για την ανεύρεση υδρογονανθράκων και ένα τουλάχιστον κοιτάσμα είναι εμπορικά εκμεταλλεύσιμο. Παράλληλα προγραμματίζεται η κατασκευή σταθμού απούργοποίησης LNG και δικτύου μεταφοράς του προς τις εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου στο Βασιλικό Προσπάθειες καταβάλλονται για την ανάπτυξη της παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

VI. ΧΡΗΣΙΜΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Φορέας	Τηλέφωνο (00357)	Φαξ (00357)	E-mail	Ιστοσελίδα
Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη (Υπουργείο Ενέργειας Εμπορίου Βιομηχανίας και Τουρισμού)	22 404301	22 304887	perm.sec@mcit.gov.cy	www.mcit.gov.cy
Ενιαίο Κέντρο Εξυπηρέτησης (Υπουργείο Ενέργειας Εμπορίου Βιομηχανίας και Τουρισμού)	22 409318	22 409432	psccyprus@mcit.gov.cy	www.businessincypus.gov.cy
Κυπριακός Οργανισμός Προώθησης Επενδύσεων	22 441133	22 441134	info@investcyprus.org.cy	www.investcyprus.org.cy
Τμήμα Φορολογίας (Υπουργείο Οικονομικών)	22 601010	22 660484	hq@tax.mof.gov.cy	www.mof.gov.cy/ird
Τμήμα Τελωνείων (Υπουργείο Οικονομικών)	22 601713	22 302031	headquarters@customs.mof.gov.cy	www.mof.gov.cy/customs
Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου	22 602214	22 661313	enquiries@cystat.mof.gov.cy	www.mof.gov.cy/mof/cystat/statistics.nsf
Κυπριακό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο	22 889800	22 669048	chamber@ccci.org.cy	www.ccci.org.cy
Επιχειρηματικός Σύνδεσμος Κύπρου-Ελλάδας	22 889720	22 668630	lia@ccci.org.cy	www.cyprus-greece.org/
Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος	22 873300	22 873013	cybar3@cytanet.com.cy	www.cyprusbarassociation.org
Σύνδεσμος Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου	22 870030	22 766360	info@icpac.org.cy	www.icpac.org.cy
Υπουργείο Εργασίας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	22 401600	22 670993	administration@mlsi.gov.cy	www.mlsi.gov.cy
First Cyprus Credit Bureau	22 398000	22 458937	info@fccb.com.cy	www.fccb.com.cy